

Weryfikacja i aktualizacja Planu transportowego

Informację opracowała Iwona WRÓBEL¹

Streszczenie

Opisano projekt wykonany w Zakładzie Dróg Kolejowych i Przewozów Instytutu Kolejnictwa, dotyczący weryfikacji i aktualizacji załączników nr 1 i 2 do Planu transportowego. Podano przesłanki uzasadniające nowelizację rozporządzenia oraz wymieniono szczegółowy zakres zadań wykonanych w projekcie, w tym parametry dotyczące: wielkości i finansowania przewozów, kształtowania oferty, a także standardów usług oraz sposobu organizowania systemu informacji, wyszczególnione w rozdziale 7 Planu.

Słowa kluczowe: plan transportowy, publiczny transport zbiorowy, przewozy międzywojewódzkie, przewozy międzynarodowe

Planom zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego poświęcono rozdział 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym², w którym określono definicję planu transportowego i jego rolę w systemie planistycznym, zasady opracowania wraz z niezbędnym zakresem, jak również odpowiedzialność za właściwe sporządzanie planu. Punkt 2 art. 11 tej ustawy wskazuje, iż plan transportowy może być, w zależności od uzasadnionych potrzeb, poddawany aktualizacji.

Przedmiotem projektu zrealizowanego w II kwartale 2019 roku w Zakładzie Dróg Kolejowych i Przewozów Instytutu Kolejnictwa była weryfikacja i aktualizacja postanowień Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 9 października 2012 r. w sprawie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w zakresie sieci komunikacyjnej w międzywojewódzkich i międzynarodowych przewozach pasażerskich w transporcie kolejowym (Planu transportowego)³. Nowelizacja dokumentu była podyktowana postanowieniami zawartymi w rozdziale 7 oraz zaistniałymi zmianami wynikającymi z:

- zakończonych i planowanych inwestycji związanych z budową i modernizacją infrastruktury kolejowej (w tym uwzględniających realizację: Programu Inwestycji Dworcowych na lata 2016–2023, Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej, Koncepcję przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarność – Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej), co wpływa na nowe możliwości uruchamiania przewozów pasażerskich oraz kształtowania rozbudowywanej siatki połączeń,

- planowanej kolejnej perspektywy finansowej UE na lata 2021–2027, nakreślającej przyszłe uwarunkowania krajowe, m.in. w zakresie realizacji kolejowych przewozów osób,
- sytuacji społeczno-gospodarczej, mającej wpływ na rynek przewozów pasażerskich oraz poziom przewozów międzywojewódzkich i międzynarodowych,
- zapotrzebowania na przewozy kolejowe finansowane przez Ministra, wynikające ze zweryfikowanych prognoz przewozowych, uwzględniających zrównoważony rozwój transportu.

Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu obejmował:

- przegląd unijnego prawa oraz wymienionych rządowych dokumentów strategicznych, w celu przeanalizowania polityki UE i Polski – założeń, celów, priorytetów i zadań dotyczących:
 - zrównoważonego rozwoju transportu, ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich,
 - wzmacniania wewnętrznej spójności terytorialnej regionów i obszaru kraju oraz zewnętrznych powiązań,
 - organizacji pasażerskich przewozów kolejowych w ramach służby publicznej;
- aktualizację zakresu i charakterystyki podstawowych parametrów sieci kolejowej wykorzystywanej do przewozów pasażerskich, w tym weryfikację stanu infrastruktury kolejowej wykorzystywanej w przewozach służby publicznej, na podstawie zrealizowanych i planowanych

¹ Mgr inż.; Instytut Kolejnictwa, Zakład Dróg Kolejowych i Przewozów; e-mail: iwrobel@ikolej.pl.

² Dz.U. z 2018, poz. 2016.

³ Dz.U. z 2018, poz. 874.

działań inwestycyjnych. Zakres obsługiwanej obecnie sieci kolejowej (stan na 2018 rok) oraz sieci planowanej do objęcia obsługą w zakresie przewozów w ramach służby publicznej dla wskazanych horyzontów czasowych (stan na rok: 2024, 2028, 2035) zilustrowano mapami;

- weryfikację prognoz potrzeb transportowych w aspekcie przewidywanej pracy eksploatacyjnej i przewozów pasażerów, wykonywanych w ramach służby publicznej w scenariuszach: podstawowym, a także pożądanym rozwoju oferty, w tym ocenę dostępności komunikacyjnej w odniesieniu do sieci osadniczej i głównych kierunków przemieszczeń ludności oraz wpływu sytuacji makroekonomicznej na kolejowe przewozy pasażerskie, a także badanie oferty transportu kolejowego i konkurencyjnych gałęzi transportu;
- aktualizację części dotyczącej finansowania usług przewozowych, w tym analizy taborowych projektów inwestycyjnych oraz weryfikacji poziomu wydatków zrealizowanych i planowanych na:
 - dofinansowanie kolejowych pasażerskich przewozów międzywojewódzkich i międzynarodowych,
 - sfinansowanie utraconych przychodów z tytułu obowiązujących ustawowych ulg taryfowych;
- zweryfikowanie sieci docelowej (w części tekstowej i graficznej Planu) – opisu założeń systematyki przewozów międzywojewódzkich i przewozów międzynarodowych oraz scharakteryzowania oferty przewozowej, obejmującej obsługę nowych odcinków sieci i nowych punktów handlowych (punktów obsługi podróżnych: stacje i przystanki kolejowe), we wskazanych horyzontach czasowych, z uwzględnieniem skomunikowań wewnątrzgałęziowych na sieci kolejowej;
- aktualizację standardów obsługi pasażera – zbadanie podstawowych wymagań jakościowych, do zapewnienia których jest zobowiązany operator publicznego transportu zbiorowego, w tym w zakresie informacji dla podróżnych, zakupu biletów, taboru, infrastruktury punktowej (dworce, stacje, perony), a także pomocy świadczonej osobom niepełnosprawnym i osobom o ograniczonej możliwości poruszania się oraz konieczności opracowania przepisów ruchowych, związanych z dostępnością do infrastruktury kolejowej i taboru.

Przy weryfikacji i aktualizacji Planu transportowego dokonano oceny dotychczasowej realizacji oferty przewozowej w zakresie pociągów międzywojewódzkich i międzynarodowych. Weryfikacja dotyczyła następujących aspektów, wymienionych w rozdziale 7 tego dokumentu:

- poziomu liczby pasażerów i pracy eksploatacyjnej,
- poziomu dofinansowania przewozów z budżetu państwa (dotacja przedmiotowa i celowa),

- rozliczenia projektów zakupu i modernizacji taboru operatora publicznego transportu zbiorowego,
- osiągnięcia standardów usług określonych w podpunkcie „Ogólne wymagania jakościowe”,
- średniej prędkości handlowej (ważonej liczbą dni kursowania) wszystkich pasażerskich pociągów międzywojewódzkich objętych Planem w rocznym rozkładzie jazdy (rrj) 2017/18 na trasie: stacja początkowa – stacja końcowa,
- średniej prędkości handlowej (ważonej liczbą dni kursowania) wszystkich pasażerskich pociągów międzywojewódzkich objętych Planem w rrj 2017/18 na trasie Warszawa Centralna – miasta wojewódzkie, to jest: Olsztyn Gł., Białystok, Lublin, Rzeszów, Kraków Gł., Kielce, Katowice, Łódź Fabryczna / Łódź Kaliska, Opole Gł., Wrocław Gł., Poznań Gł., Zielona Góra, Gorzów Wlkp., Szczecin Gł., Gdańsk Gł., Bydgoszcz Gł., Toruń Gł.,
- średniej prędkości handlowej (ważonej liczbą dni kursowania) wszystkich pasażerskich dalekobieżnych pociągów międzynarodowych objętych Planem w rrj 2017/18 na trasie stacja początkowa – stacja graniczna,
- punktualności rozliczanej miesięcznie dla wszystkich pasażerskich przewozów międzywojewódzkich oraz pojedynczych pociągów (połączeń) w rrj 2017/18,
- punktualności rozliczanej miesięcznie dla wszystkich pasażerskich przewozów międzynarodowych i dla pojedynczych pociągów (połączeń) w rrj 2017/18,
- funkcjonowania elektronicznego kanału dystrybucji biletów, wykorzystującego telefonię komórkową, określonego w podpunkcie „System dystrybucji biletów”,
- zapewnienia przez operatorów, w każdym punkcie postoju handlowego, informacji dla pasażerów o ofercie w zakresie przedstawionym w podpunkcie „Informacja”, z odpowiednim wykorzystaniem poszczególnych kanałów informacyjnych,
- udziału pociągów międzywojewódzkich prowadzących przynajmniej jeden wagon z miejscami dostosowanymi do przewozu podróżnych poruszających się na wózkach inwalidzkich,
- przebiegu i zaawansowania procesu tworzenia informatycznego systemu rozliczeń sprzedaży biletów na przejazd środkami transportu publicznego różnych przewoźników kolejowych, w tym projektu „Wspólny Bilet”,
- średniosieciowego czasu skomunikowania na sieci komunikacyjnej objętej Planem dla przykładowych stacji węzłowych,
- zapewnienia przez operatorów możliwości samodzielnej rezerwacji, wskazanych i wybranych miejsc przez podróżnych, również za pośrednictwem Internetu i telefonii komórkowej,
- terminowego podawania do wiadomości publicznej nowego rrj przez operatorów, zarządców infrastruktury oraz właścicieli lub zarządzających infrastrukturą punktową.

*Informację opracowano na podstawie projektu: „Weryfikacja i aktualizacja Załączników nr 1 i 2 Planu transportowego”;
autorzy: dr inż. Janusz Poliński, mgr inż. Szymon Klemba, mgr inż. Iwona Wróbel;
Zakład Dróg Kolejowych i Przewozów Instytutu Kolejnictwa; maj 2019 r.*